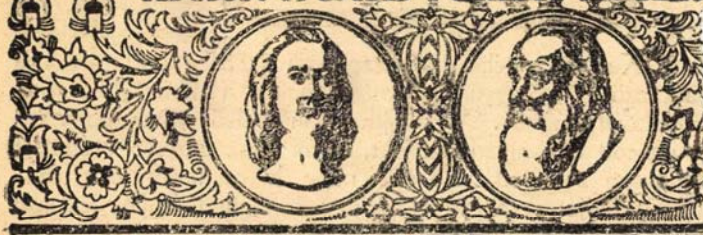

UNITÁRIUS KÖZLÖNY

A VALLÁSOS ÉS ERKÖLCSÖS ÉLET ÉBRESZTÉSÉBŰ
KIADJA A DÁVID FERENC EGYSÉG

Romania

25 bani Posta

Alapította : DR. BOROS GYÖRGY.

CSIKSZENTKIRÁLYI
BORS MIHÁLY.

Kelenen Lajos tanár ur LOCO
Ja.1. Moylor 13.

**CSIKSZENTKIRÁLYI
BORS MIHÁLY.
1887–1937.**

Január 8. Kegyetlen téli vihar csapdossa az öreg kuria ablakait s falait; a park ezüsfenyői gyászdalokat súgnak s a nemes főúr haláláról gyászzindulokat búgnak. Az elfojthatatlan belső vihar nagyobb volt, mert elpusztított egy olyan embert, kiről országszerte csodákat beszéltek. Hangosan zokogott fel a falu népe, ki nemcsak urát, hanem kenyéradó gazdáját vesztette el. Rideg és kietlen fagyos téli szél tetszhalált parancsolt a nyolcvanhaldas belsőség százezernyi csemeféire és halált erőszakolt annak nagyhatalmú urára. A ravatal virágerdeje közepette láttuk megszemélyesítve a kövek, a rózsák és nemes tettek koronázatlan földi királyát, a már földi gondoktól mentes kihült tetemét. Szomorúságot jelentő koszorúk élővirágai viharos téli időben különös hangulatot keltek, ami az élő és holt világ közötti kapcsolatot jelképezték. Csak másféleval elelőtt még ezüstcsengettyűkkel diszitett négyfogatu hintón ereszkedtél le a Hasadék alsóbejáratánál épített várkastélyba, ma tizenkétökrös fogaton távoztál el a 84 évet leélt édesapád mellé. Kóporsód mellől hiányzott a gyermek jövőieért kétségbeeső és férjét zokogó hangon sirató édesanya. Hiányzottak a réveteg tekintetű, kisírt szemű gyermekek s mindazok a tényezők, melyek megakadályozhatták volna a halálhozó fél ilyen kegyetlen pusztítását.

Turda melletti sándulesti községben látta meg a világosságot, ahol már kisgyermek korában megtanulta vallását, amiben született, becsülni; megtanulta anyanyelvét szeretni s megtanulta a vele együttélő népek szokásait és tulajdonságait tisztelőben tartani. Egyetlen nyomtatásban is megjelent írott emlékében így ír: *Kedves barátaim! Ezt a helyet, ahol én élek, nézzétek olyan szeretettel, mint aminővel én nézem, mert ha majd a szelek szárnya felkap innen egy levelet s azt messze idegen országba sodorja, innen csak jó hírt vigyen. Sándulestin egy mag, a megértés magva van elvetve s az az óhajom, hogy ez hatalmas terebélyes fává nőjön, hogy árnyékában heverészen a régebben egymást meg nem értő két testvér* (román, magyar). Középiskolai tanulmányait a cluji unitárius kollégiumban végezte, ahová anyai édes diákkori emlék kötötte s tanáiról, különösen az öreg Benczédi bácsiról anyai szeretettel emlékezett meg. Gazdasági akadémiai tanulmányai elvégzése után hazakerült, itt egy kétezerholdas birtok tejhatalmu ura lett. A Bors fiu megyszerte fogalom lett, ki ahelyett, hogy a nagy vagyon árnyékában nyugodt életet folytatott volna le, egy hatalmas ipar-kereskedelmi vállalkozásba kezdett, ami Bors Mihály éles esze és vagyona nélkül még a kezdetben megbukott volna; a mai ardealrési kőtermelő vállalat hirdeti az ő rendkívüli éleslátását és zseniáltságát. Mikor az agrár-reform vagyonának nagy részét kisajátította, még mindig halála napjáig miniszterelnöki fizetés-

nél is nagyobb járandóságot tudott magának biztosítani. Életének utolsó fejezete a házasságával kezdődött, ami ezt a hatalmas szál embert teljesen megtörte. Nem lelte meg azt, akit keresett, boldogság helyett boldogtalanságot talált. Az ősi Bors család utolsó sándulesti sarja, mint oroszországnak keresett kiutat a szerencsétlen házasság útvesztőjéből, de nem talált, ebbe a lelket és idegetemésztő keresésbe belepusztult. A várvára várt fiatal hajtások, ami az élete delét is meghaladott fát, hagyomány szerint, követnie kellett volna, elmaradtak. A testileg és lelkileg meggyőfőrt „nagy embert“ az első téli vihar derékban törte; azonban, mi hisszük, hogy ebből a meggyőfőrt és kettéfőrt törzs hajtásaiból új unitárius jövőnek kell kisarjadnia. A kuria régi fái egy új életnek útmutatói kell legyenek s hirdetniök kell, hogy a Berde Mózsák szelme minduntalan feléled, ami jelenben vigasztalást, jövőre nézve pedig bátorítást nyujtanak.

Ha nyughatatlan lelked sirodon túl is olykor felsajog, enyhülést nyujtson az a tudat, hogy tetemedet, emlékedet tízezrek fogják kegyelettel megőrizni. A Hegyeskő és Tündéerkert között elterülő kis völgy századokon át fogja susogni, hogy volt egyszer egy nagy és hatalmas kőkirály, akinek neve : csikszentkirályi Bors Mihály. *Dr. Ferenczi Sándor.*

* * *

Csikszentkirályi Bors Mihály arieskői felügyelő-gondnok, nagy alapítónak *koporsójánál* mondotta Dr. Boros György püspök :

„Embernek fia ! Ime én elveszem tőled szemeidnek gyönyörüségét hirtelen halállal és ne sirj, ne jajgass és könnyed ne hulljon. Fohászokdjál csendesen.“

(Éz. 24., 16—17.)

Temetni jöttem Bors Mihályt!

Temetem az unitárius egyház nagy halottját.

Temetem egy ősrégi család utolsó sarját.

Temetem az én atyai jó barátom második tragikus sorsu fiát.

Temetem a jó barátot, kivel Albion városait bejárva, együtt győzörködtünk angol unitárius testvéreink egységes erejének hatalmas megnyilatkozásában.

Temetem a szép és jó iránt oly nagyon fogékony férfit, aki óhajtott fölépíteni mindent, miben népének öröme telt.

Temetem azt a nemes gondolkozásu egyházi embert, aki legközelebb is, főuri elhatározással egyszerre gyümölcsözővé kívánta tenni egyházunk alapítvány-birtokai: a Berdek, Augusztiновичok, Sukik, Derzsik hagyatékának megmaradt roncsait.

Temetem Bors Mihályt, akinek utolsó szivdobbanása egyháza jövőjéért hangzott el.

Temetni jöttem, de csak a romlékony testet, mert az ő lelke új világot nyitott a jövőbe nevének és unitárius testvéreinek.

Ne sirjatok, ne jajgassatok, ne hulljon könnyetek, hanem csendesen imádkozzatok, hogy váljon valóra utolsó akarata. Az akarat az a hatalom, amely az isteni lélekből táplálkozik. Az emberi lélek az

Isten szövetségese itt a földön. Mi tépelődünk, töprenkedünk, midőn váratlan és megrázó csapást sújt le ránk, ahelyett, hogy imádkoznánk és fohászkoznánk, hogy legyen meg Isten akarata, mint a mennyben ugy a földön is. Koporsót látva sirunk, jajgatunk és feledjük, hogy az elköltözött lélek ellen s talán maga Isten ellen vétkezünk.

Szakgassátok meg a gyász sötét fátyolát. Engedjétek besütni az égi nap sugarát. Találjatok vigasztalást ti sándulesti unitáriusok abban, hogy valahányszor e szent hajlékba jötök, itt találkoztok e most már földi pályát végzett család lelkével. Az építő és jóakaratu lélekkel. Az ő lelkével, aki a földi porhüvelytől megszabadulva él és élni fog a fiszta lelkek társaságában.

Bors Mihály, szeretett unitárius egyházad nevében, búcsuzom tőled. Szolgáljon megnyugvásodra, hogy egyházad a te nemes szándékod szerint fog cselekedni az idő rendjén — most és mind örökké.

Utolsó fohászunk az égi Atyához, hogy adja meg testednek azt a pihenést, amelyre oly igen vágyakoztál és engedje, hogy lelked folytassa az építő munkát.

A mit te oly nagyon szerettél: a szépet ápolni fogja hited pásztora az idő örökké tartó napjain és esztendein végig, mert így akarja a hálás kegyelet!

Amen.

Á L O M.

<i>Öröktitku álmot láttam:</i>	<i>Hirtelen megtorpant lábam,</i>
<i>Puha selymű réten álltam,</i>	<i>Igézetten ott megálltam,</i>
<i>Mély rejtelmű völgy ölén.</i>	<i>S elrévülten néztem Őt:</i>
<i>Néma szárnyon szállt az éjjel,</i>	<i>Tündökölve, hófehérben,</i>
<i>Hold sugárzott szerte-széjjel,</i>	<i>Jézus ült a holdas éjben</i>
<i>Csöndfátyla lehullt körém.</i>	<i>És én esdve kértem Őt:</i>
<i>Elindultam. Mentem, mentem,</i>	<i>Mester, szólj, ó légy fároszom,</i>
<i>Ezüsthimes álomcsendben,</i>	<i>Ha lelkem kétség oson,</i>
<i>Vonzott csábos sejtelem:</i>	<i>S elvakultan csüggeteg...</i>
<i>Mi a létnek nagy értelme,</i>	<i>Szemeim hadd lássák, lássák,</i>
<i>Miért eped sziv és elme:</i>	<i>Lebbentsd föl a titkok fátylát,</i>
<i>Az östítkot meglelem...</i>	<i>Miért lényem úgy eped...</i>
<i>Végtelen messzibe láttam,</i>	<i>Rámsugárzó tekintete</i>
<i>Az ég s a föld egygyéváltan,</i>	<i>Szivemet megremegtette...</i>
<i>Csak hívott, csak ragyogott...</i>	<i>De a Mester hallgatott...</i>
<i>S már futottam, én a dőre,</i>	<i>Ujja intett: csöndre hangolt,</i>
<i>Szivszakadva, csak előre...</i>	<i>Megnyílt a menny, angyal dalolt...</i>
<i>S jaj! a távol nem fogyott...</i>	<i>S a hold némán ballagott...</i>

Ürmösi Károlyné.

A vallásos érzés erősítésének szükségessége.

A Nőszövetség arra kért meg, hogy beszéljek a nők feladatairól az egyházi élet területén. Azonban meggondoltam a dolgot. Hiszen a nők jól tudják, hogy mit kell tenniük az egyházi élet terén. Általában véve a nők kötelességei a családban és a közéletben, közelebbről az egyházi közéletben mutatkoznak. A családi életben a vallásos szellem ápolása, az egyházi élet terén pedig az előbbi mellett jócselekedetek gyakorlása a legfőbb kötelesség. Minthogy mindezekről, úgy gondolom, eleget hallottak, azért most egy szinttel mélyebbre kell hatolnunk. Mert úgy állunk, hogy a fejsze a fák gyökerére vettetett. Vagyis csak másodrendű kérdéssé lett az, hogy mi a kötelessége az egyházi élet terén akár a nőknek, akár a férfiaknak. Most az a kérdés, hogy van-e egyáltalában létjogosultsága a vallásnak, a vallásos hitnek vagy pedig az egész csak szokás, tradíció, a kultúrának egyik kelléke, amelyet jól nevelt embereknek illik tisztelőben tartani és legalább látszólag ápolni, fenntartani és védelmezni.

Ha valóban így áll a dolog, ahogy ebben az utolsó mondatban jeleztem, akkor nem nehéz megjósolni, hogy a vallás s ennek külső társadalmi megnyilatkozási formája, az egyház nem nagy jövőre számíthat.

Azonban ne zavarjuk össze a dolgokat. Meg kell különböztetnünk a vallást és annak külső intézményes formáját az egyházat. Némely felfogás szerint a kettő csaknem tökéletesen fedi egymást. Protestáns felfogás szerint azonban nem. A protestáns felfogás ugyanis az egyéniségnek, az egyéni vallásos elmélyedésnek a függetlenségét sokkal inkább elismeri, mint mondjuk a katolikus elgondolás. Ez utóbbi szerint az egyház a fő, az előbbi szerint maga a vallás érzés, a vallásosság a fő.

Maga a vallás valami érzés, az Istennel való kapcsolatnak vagy amint Schleiermacher mondja az Istentől való függés megérzése. Az egyház intézmény, amely az embernek ezt az érzését erősíteni, ápolni van hivatva.

A mai méltán válságosnak tartott helyzetben súlyos támadások érik általában a vallást és az egyházat. Sőt a kettőt együtt, mert a támadók nem igen tesznek különbséget a kettő között. Pedig van különbség. Ha az egyházat támadják, ez lehet jogosult. Ha az egyház nem teljesíti isteni célját és feladatait, ha nincs hatással az emberek együttélésének megjavulására, akkor valami hiba van ebben az intézményben s ezt a hibát javítani lehet. A történelem épen elég példát ad arra, hogy az egyházat s az egyházakat megjavítási szándékkal támadták. Így támadta pl. Luther az egyházat, mert olyan fogyatkozásokat vélte benne fölfedezni, amelyek eredeti céljától eltérítik. A mai naggyá és hatalmassá vált szekták pedig valamennyi általunk bevettnek és törvényesnek ismert egyházat támadnak s az egyház egész mai formáját ujjá akarják alakítani. Mindez nem veszedelem. Az intézmények arravalók, hogy megfeleljenek annak a szükségletnek, amely létrehozta őket. Ha nem felelnek meg, akkor újabb reformálásra szo-

rulnak. Maga Calvin mondta, hogy ecclesia semper reformari debet, ami annyit tesz, hogy az egyház épülete belső és külső formája állandó javításra szorul. Kivétel ugylátszik csak maga a tan, a dogma, amely meglepő szívóssággal állott ellen mindig minden ujítási főrekvésnek az u. n. orthodox dogmatikus egyházakban, érte ezalatt minden egyházat, kivéve az unitárius és más szabadelvű keresztényeket.

Mindaddig, amíg az egyházat támadják, lehet a dolgon segíteni, mert hiszen az egyházat is emberek alkotják.

Most azonban magát a vallást, a vallásos érzést támadják s úgy tüntetik fel, mint olyan emberi tévedést, amelyből már kinőtt az emberiség s így meg lehet szüntetni. Kérdés, hogy lehet-e vagy nem? Mindenesetre sajátos maga a vállalkozás, hogy a vallást meg kell szüntetni, ki kell irtani. Hiszen vagy van alapja a vallásos érzésnek, a vallásos öntudatnak, amely Istenbe kapcsolódik bele, vagy pedig az egész csupán illúzió, csak tévedés. Ha ez utóbbi a valóság, akkor fölösleges irtóhadjáratot indítani ellene, mert úgy is ki fog veszni, el fog pusztulni az emberek szívéből.

De fölösleges az irtóhadjárat akkor is, ha a vallás az ember lelki életének elidegenítenetlen alkotórésze, mert akkor hiábavaló minden fáradozás a kiirtás tekintetében. Szóval itt donhisotti harc indult meg szelmalmok ellen, amely valószínűleg nagyon sok áldozatot fog követelni.

Maga a harc a vallás és Isten ellen megdöbbenő lélektani tévedésen alapul. A már említett alternatíva, amelyről csak az imént tettünk említést, igazolja állításunk helyességét. Mert vagy nincs a valásnak alapja s akkor úgy is eltűnik a föld színéről, vagy van alapja az emberi lélekben s akkor fölösleges még avval is külön győfőrní az emberiséget, hogy mondjanak le valamiről, amiről nem lehet lemondani.

Mert a vallás finom, subtilis dolog ám. A templomot, ahol imádkozom, le lehet rombolni s mozi vagy akár tánctermet is lehet belőle csinálni, de azt, hogy én az én titkos kamrámban, vagy ha még ez sincs, akár az utcán, esetleg utcaseprés közben is ne gondolhassak Istenre s ne imádkozhassam a magam bármely primitív módja szerint, azt igen nehéz ellenőrizni, sőt egyenesen lehetetlen. Hogy vajjon nem éppen akkor félek-e Istentől legjobban, amikor bármely külső nyomás vagy kényszerítés következtében megtágadom, azt nem tudja senki. S lehet, hogy amikor megnyugtatom a porkolábot, hogy nagyon vallástalan vagyok, ugyanakkor lélekben leborulok Isten előtt. Itt tehát legyőzhetetlen nehézségek várnak a támadóra. Sőt az is lehetséges, hogy a támadó huzamosabb ideig meggyőződéses vallástalan és istentagadó s egyszerre csak épen az ellenkezője lesz. Számos példa van erre Páltól és Augustínustól kezdve máig és saját szűkös kis körünkben is. A vallást megfogni és nyakoncsipni nagyon nehéz dolog, különösen ha üldözik, mert lényege és tartalma: az Istenhez való vonzalom maga is megfoghatatlan.

Eredmény gyanánt le kell szögeznünk az eddigiek alapján, hogy az egyház ellen való támadást elviselhetőnek és megfoghatóknak tartjuk. De a vallás ellen, az én egyéni elgondolásom ellen való támadást

nemcsak kockázatosnak, hanem egyenesen tévesnek és veszedelmesnek tartjuk.

Miért? Azért, mert abból a hamis föltevésből indul ki, hogy a vallás az emberi kulturának egy kapitalisztikus kinövése. Ez a feltogás úgy gondolja, hogy az egyházak csinálták a vallást s nem megfordítva, azért magát a vallást az egyházon és papságon keresztül támadják, holott pedig nagy azoknak a száma, akik épen erősen kifejlett vallásos érzésük következtében kerültek az egyházat, a templomot és a papokat, mert szerintük ezek a hivatalos intézmények vagyis egyének a legkevésbé sem képviselik a vallásnak azt a magasztos elgondolását, amelyet erős vallásos egyéniségek magukból ki tudnak termelni.

Ezért téves az egész. Veszedelmes pedig azért, mert az ember lelki életének legbensőbb rétegébe akarnak behatolni s annak megnyilatkozásait visszafojtani. Ez pedig lehetetlen vállalkozás. Vajjon meg lehet-e szüntetni a világon az érzelmeket, a gondolatokat. Vajjon ki lehet-e irtani a szeretetet, a haragot, az irigységet vagy a jóakaratot. Meglehet-e szüntetni a szerelmet, az élet védelmére való törekvést. Alig hihető. Mindenesetre sokat tehet maga a nevelés, a szoktatás is abban, hogy az embernek vitális vagy életbevágó lelki vágyai visszaszorítottassanak vagy, hogy a nem gyakorlás útján elcsenevésszedjenek. Föltehető tehát, hogy a lélek vallásos vágyait, mondjuk a vallásos ösztönt is nagyon, de nagyon el lehet fojtani. Azonban csak ideig-óráig. A tapasztalat az bizonyítja, hogy minél inkább akadályozzák meg mesterségesen az emberi lélek életösztönös megnyilvánulásait, annál elemibb erővel törnek előre a nyomás megszűntével. Ugy véljük, hogy a vallás területén is ennek kell történie ott, ahol kiirtására törekszenek. Ebben nem lehet kételkednünk, ha figyelemmel kísérjük a történelem sok tanulságát.

Minálunk ez időszert senki sem törekszik a vallás kiirtására. Hogy ennek ellenére is a vallásos érzés gyöngüléseinek csökkenésének vagyunk tanui, annak okai vannak, amelyekre, ha lesz, időm szeretnék itt rámutatni.

Egyelőre azonban le kívánom szögezni álláspontomat abban a tekintetben, hogy kiírható-e a vallás vagy nem. Felfogásom szerint a vallás az emberből kiírthatatlan.

Van egy mondás, amely úgy hangzik: a különböző vallások elpusztulhatnak, de maga a vallás sohasem. Ebben ki van fejezve, hogy a történelmi évezredek sok mindenben végiggázoltak, országokon, nemzeteken, bámulatos magasra fejlett kulturánkon, de maga a vallás mindig élt s úgy látszik élni is fog, amíg csak ember lesz a földön.

(Folytatjuk.)

Dr. Varga Béla.

Az Unitárius Közlöny előfizetési ára évi 36 lei. A D. F. E. évi rendes tagsági díja 60 lei. A D. F. E. örökös alapítói díja 1000 lei. A rendes- és alapító-tagok egyleti tagsági jogaik gyakorlása mellett kapják az Unitárius Közlönyt is. Az előfizetési díj csak a Közlönyre jogosít. Kívánatos tehát, hogy mindenki lépjen be az egylet tagjai sorába s díjait rendezze.

Kis vallástörténet.

1. *Jézus és az apostolok.* Augusztus római császár uralkodásának 25-ik esztendejében a zsidó nép kebelében egy nagy próféta: Jézus látott napvilágot. Názáretben, egy szegény ács mesternek, Józsefnek volt a fia; anyját Máriának nevezték.

Jézus ifjúságában gondosan tanulmányozta a Szentírást s harminc esztendőskorában föllépett, mint tanító. Mielőtt tényleg tanítani kezdett volna, elment Keresztelő Jánoshoz s a Jordán vízében magát megkereszteltette.

Jézus a legnagyobb vallásos szellem, mert ő felismerte, hogy Isten a mi mennyei Atyánk. Ebben a tudatban ő boldog volt mindenkor. Mindennapi eledele az volt, hogy cselekedte a mennyei Atyának akaratát. Számára az imádság volt a legnagyobb lelki élmény. Milyen szépen is imádkozott! . . . Milyen boldogok voltak a tanítványai, midőn felcsendült ajakáról a sziv imája: *Mi Atyánk, ki vagy a mennyben!* . . .

Jézus a Mózes vallását nem törölte el, hanem azt tökéletes vallássá akarta emelni. „Nem azért jöttem, — ugymond — hogy a törvényt eltöröljem, hanem hogy betöltssem“. Sőt ő maga is állított fel törvényt, amely azonban sokkal többet foglal magában, mint a Mózes fiz parancsolatai. Jézus parancsolatai ezek:

1. Szeressed az Istent teljes szivedből, teljes lelkedből és minden erődből.

2. Szeressed felebarátodat, mint tenmagadat.

Jézus, hogy halála után is legyenek, akik munkáját továbbfolytassák, tizenkét tanítványt választott. A tanítványok nevei következők: Simon Péter és testvére András, Jakab és János, akik szintén testvérek voltak, Fülöp, Bertalan, Tamás, Máté, ifjabb Jakab, Taddeus Judás, kanaáni Simon és Judás Iskáriotes.

Jézus csak három esztendeig hirdette Isten igéit, mert ellenségei, a farizeusok, irástudók és zsidó főpapok elfogatták, (éppen egyik tanítványa Iskariotes Judás segítségével) s a római helytartónak, Pontius Pilátusnak beleegyezésével a Golgotha nevű hegyen keresztre feszítették.

A legnemesebb ember, akit méltán nevezhetünk Isten fiának, nagy szenvedések között halt meg. Tanításai azonban elterjedtek, mert Jézus a kereszt szenvedései között is hűséges maradt önmagához és a mennyei Atyához.

Az ő tanításaiból, életéből, munkásságából született meg Isten legnagyobb adománya: *a keresztény vallás.*

2. *A keresztény egyház megalapítása.* A tanítványok nagyon megrémültek, midőn a nagy Mester meghalt. Judás Iskáriotes lelkiismerete furdalása miatt felakasztotta magát s helyébe Mátyást választották tanítványul. Jézus meghagyta volt, hogy hirdessék minden népnek az evangéliumot, de bizony a tanítványok nem mertek föllépni Isten igéjének hirdetésével. Azonban Jézus, mennybemenetele után, 10 nappal, elküldötte a vigasztaló és bátorító szent lelket s akkor a

tanítványok már nem féltek többet senkitől. Különböző nyelveken kezdették hirdetni az Isten igéjét. Péter apostol Jeruzsálemben oly hatalmas beszédet tartott, hogy arra megkeresztelkedtek 3000-en. Ezzel megalakult az első gyülekezet s a mai nagy keresztény egyház nagy épületének alapja le volt rakva.

3. *Pál apostol.* A tanítványok a szentlélek vétele után hatalmas erővel és bátor lelkesedéssel fogtak a munkához, amellyel Jézus megbizta. Azonban azok, akik Jézust megfeszítették, a tanítványok munkáját sem nézték jó szemmel. Üldözték őket is. Az üldözők közül kitűnt egy Saul nevű farizeus. Ez a Saul nagy tudományu férfiú volt, a jeruzsálemi iskolában tanult a tudós Gamalielnél és semmi fáradságot sem kimélt, hogy a Jézus követőit üldözhesse.

Egy alkalommal engedélyt nyert arra, hogy Damaszkusban is üldözhesse a Jézus követőit. Amint oda igyekezett, ut közben csoda történt. Az égből nagy fényesség látszott, úgy, hogy Saul elveszítette látóképességét. Hangokat is hallott: „Saul, Saul, mit üldözöl engem?” A megrémült, földreterített Saul kérdi: „Ki vagy uram?” A felelet az volt: „Én vagyok a Krisztus, akit te üldözöl.”

Saul ebben a pillanatban megváltozott. Damaszkusban megjött a szeme világa. Tisztán látott. Látta, hogy nem a zsidó rabbiknál, hanem Jézusnál van az igazság s e pillanattól fogva beállott Jézus tanítványai, az apostolok közé. Még nevét is megváltoztatta, hogy egészen új ember legyen. Saul a keresztségben Pál nevet vette fel. Pál apostol ezután fáradságot nem ismert, hogy az evangéliumot mindenüvé elvigye. Bejárta Kisáziát, Görögországot, elment Rómába is. Az ő tanítványait nevezték először keresztényeknek.

4. *Új szövetség.* Jézus azzal bizta volt meg a tanítványait: „elmenvén tegyetek tanítványokká minden népet”, ezért őket kiküldötteknek, apostoloknak nevezzük. Az apostolok és más buzgó lelkek megírták Jézusnak és saját munkásságuknak történetét, írtak a távoli gyülekezeteknek vigasztaló, buzdító és bátorító leveleket s ezeket összegyűjtötték s így keletkezett az újszövetség. Az új szövetségnek azt a részét, mely Jézus életével és tanításaival foglalkozik, evangéliumnak is nevezik, ami azt jelenti: örömmüzenet.

(Folytatjuk.)

HARMONIUMOK

ORGONÁK

templomi, iskolai, énekkari és házi használatra, minden nagyságban.

új művek, orgonajavítások, átépítések.

WEGENSTEIN L. FIAI, Orgona- és Harmoniumgyár

Timişoara, III., Bul. Mihai Viteazul 30.

Alapítattott 1888. — Jutányos árak, ajánlat díjmentesen és kötelezettség nélkül.

Néhány szó az oxfordi kongresszusról és egyebekről.

A Szabadelvű Kereszténység és Vallásszabadság Nemzetközi Társulata (I. A. R. F.) legközelebbi kongresszusát, amint már fõbben hallották olvasóink közül, f. évi augusztus 3—8-ig tartja. Az erre vonatkozó elõleges tájékoztatás és ideiglenes program már megérkezett. A kongresszus célja, amint a felhívás mondja az, hogy világosan és összefüggõen szegeztesse le azok az alapelvek, amelyek összekötik a Társulat tagjait az egész világon. A múlt évben tartott arnhami theologus konferencia tulajdonképpen elõkészítõje kívánt lenni a leendõ kongresszusnak.

Az alapelveket, a jelen helyzetre való tekintettel fogják megtárgyalni és pedig három külön ülésben a következõ címek alatt: A mi vallásos elhivatásunk (Our religious message). A mi társadalmi hivatásunk (Our social message) és végül: A szabadelvű kereszténység jövõje. A három fõelõadás és problemakör tárgyainak további megbeszélése céljából a kongresszus négy csoportra oszlik, amelyek külön folytatnak megbeszéléseket. A végén majd összefoglalják a kongresszus szellemi részeinek eredményét. A négy csoport a theologiai, az ecclesiologiai, a nevelésügyi és a socialis sectio.

A kongresszust megelõzõleg ugyancsak Oxfordban a Manchester Collegében az ifjuság (The Leyden International Bureau) is tart egy konferenciát július 29. — aug. 2-ig, amelynek fõtárgya a következõ „A szabad kereszténység a változó világban“.

Mindezeket jó elõre kívántuk közölni azokkal, akiknek lehetõségük nyílik majd, hogy a kongresszuson részt vegyenek, ott megjelenjenek. Nagyon tisztában vagyunk a nehézségekkel, mégis felhívjuk a figyelmet már most a kongresszusra való elõkészülésre. Evvel kapcsolatban angolul tudó lelkészársainknak, akik gondolják, hogy kijöhetnek, azt ajánljuk, hogy próbáljanak személyes ismeretségük révén szószéki szolgálathoz (preaching engagement) jutni. Ebben a tekintetben különben mi is megteesszük a szükséges lépéseket. Sajnos, az idõpont erre nem kedvezõ, hiszen július végén és augusztus elején Angliában általában nyári szünet van. Mégis meg kell tennünk minden lehetõt. A prédikálás céljaira felhasználhatók volnának a következõ vasárnapok: július 25, aug. 1. és 8. Igaz, hogy ez utóbbi vasárnapon, mely a kongresszus záró vasárnapja lesz, Oxfordban is lesz kongresszusi Istentisztelet, amelyen az elõzetes program szerint Prochazka cseh patriarcha fog prédikálni. Azonban mégis fel lehetne használni ezt a vasárnapot is a fõnt jelzett célra. Baj, hogy Oxford környékén kevés gyülekezetünk van, az utazás pedig drága Angliában. Mindenesetre meg kell kísérelni a dolgot minél elõnyösebben. Vizumokról és egyéb ígérkezõ kedvezményekről késõbben fogunk megemlékezni.

* * *

Ehhez a tudósításhoz hozzá szeretnék fűzni még valamit, ami az oxfordi kongresszussal nincs közvetlen összefüggésben. Az arn-

hemi konferencián megismerkedtem James Adams urral, aki a chicagói (azelőtt meadwilli) theológiánk legújabb tanára a rendszeres theologiai tanszéken. Az elmúlt évben, tanári működése megkezdése előtt, egy évi szabadságot kapott arra a célra, hogy a német theologiai irodalmat tanulmányozza és a kiváló német theologiai professzorokkal személyesen is megismerkedjék. A múlt nyáron én is lementem Adams urral Marburgba Otto Rudolf professzor meglátogatására, akit már a prágai kongresszuson volt szerencsém megismerni s akinek szives és jóakaratu biztatását, sőt támogatását is főbben élvezték éppen a prágai kongresszuson történt megbeszélések alapján (Máthé Sándor, Ferencz József, Kovács Lajos). Feledhetetlen pár órát töltöttünk társaságában.

Adams ur, aki nagyon komolyan foglalkozik theologiai kérdésekkel, megismertetett minden tekintetben érdekes és figyelemreméltó terével, jobban mondva mozgalmával, amely abból áll, hogy a liberális theologusokat összehozza, s az alapvető theologiai és szociális kérdések tanulmányozására serkentse. Ez a mozgalom (group-movementnek nevezi) Amerikában már megkezdődött és folyik; most van kialakulóban. Amint én kivettem beszédéből, nemcsak tudományos kérdések tanulmányozásáról van szó, hanem a vallásos lélek benső erősítéséről és fejlesztéséről, mint ahogyan ez illő is azokhoz, akik a vallás kérdéseiben minden tekintetben elől kell, hogy járjanak. Adams ur németországi tartózkodása alatt is megpróbálta egy csoport összehozását és sikerült neki Otto megnyerésével Frankfurt am Mainban egy kis konferenciát összehozatnia, amelyről nagy elragadtatással írt.

Fölszólított engem, hogy mi is alapítsuk meg a csoportot s kapcsolódjunk bele a mozgalomba. Minthogy azonban nem láttam még egészen tisztán a mozgalom körvonalait, megkértem, hogy küldjön egy olyan átiratot nekem, amely ismerteti a célokat és eszközöket. Meg is ígérte egyik levelében, hogy legközelebbi összejövetelükön megbeszéli társaival s elküldi. Ezt az iratot még nem kaptam meg s így még eddig nem tettem semmit ez ügyben. A gondolatot azonban egy csoport megalakítására a mi körünkben ezennel fölvetem. Adams ur ott lesz Oxfordban és a theologiai sectio ülésén, melynek tárgya „Az arnhemi declaratio 1936,“ elnökölni fog. Ott majd lehet folytatni az eszmecserét. Adams ur kopenhágai dolgozatomat „Mit jelent a kijelentés a mi számunkra“ elvitte magával, több példányban lemásolta s az ő csoportjában két előadó ismertetései alapján meg fogják bírálni, illetve fel fogják használni abban a kérdésben vagy vitában, amely a „kijelentés“ jelentésének tudományos megállapításával fog foglalkozni liberális szempontból. Mert a mozgalom célja, ne feledjük az, hogy a liberális theologia alapfogalmai szilárd és határozott formát öltsenek minden illetékes véleményének meghallgatása alapján, hogy a szétfolyó határozatlanság, amelyet mindenütt tapasztalatunk, ahol összejövünk, lehetőleg szűnjék meg. Kérem kartársaimat, hogy e mozgalom beindítására vonatkozó gondolatainkat velem lehetőleg sürgősen közöljék. Remélem, hogy közben az Adams ur válasza is megjön a kérdéses ügyben. Egyelőre ennyit.

Dr. Varga Béla.

A Gazdasági Iskola szózata tanítványaihoz.

Tanítványainkhoz, akik már végezték iskoláinkat és akik most járnak oda, akarunk néhány szót intézni az újév kezdetén. Hála Istennek olyan sokan vannak, hogy az eddigi módszer, vagyis mindeniknek külön-külön való levélbeni felkeresése, már nehezen való-sítható meg. Éppen ezért választottuk ezt az utat, hogy jókívánságainkat mindenikhez eljuttassuk. Tesszük ezt abban a reményben, hogy az, amit alább elmondandók vagyunk, nemcsak nekik, hanem másoknak is épülésére fog szolgálni. Egy másik ok, ami miatt a nyilvánosság előtt óhajtunk tanítványainkhoz szólani, egy olyan jelenség, amit közülök sokaknál észleltünk, de ami sok-sok gazdálkodó embernek hibává sőt bűnné növekedő erénye. Ez pedig a földéhség. Dolgozatot írtunk az egyik osztály tanulóival és arra a kérdésre, hogy mit csinálnának gazdaságuk pénzfeleslegével, nagyon sokan azt a választ adták, hogy földet vennének. Amennyire helyes elgondolás ez, az előfeltételek meglétele esetén, éppen annyira hátrányos, elítélendő, ha nem kellő körültekintéssel történik. A földvásárlás nem az első, hanem sok más után következő befektetése kell, hogy legyen a gazdának. Az ezen a téren követendő elvekről akarunk részletesebben beszélni, hogy értsen belőle tanítvány és felnőtt egyaránt.

A gazda első teendője, hogy meglevő birtokát jól és a kellő időben meg tudja művelni. Ebből a célból megfelelő számu és erős ígás állatra és jó talajművelő és növényápoló gépekre, eszközökre van szüksége. Különösképpen felhívjuk figyelmeteket az egytetemes vasékék előnyére. Ugyanazon gerendelyre rászerezhetők felváltva: a közönséges eketést, a több barázdás tarlóbuktató, az altalajturó, a porhanyító, a burgonya kitoró testek. Talán drágábbak az első beszerzéskor ezek az eszközök, de használat közben olcsókká válnak.

A következő lépés a talaj termőerejének fenntartása. Ezt átmenetileg, ha nem lenne elegendő nagy az állatállományunk, zöldtrágyával és műtrágyákkal kapcsolatosan érhetjük el.

Ezt követi a nemesített, viszonyaink között legjobban beváló vetőmagvak beszerzése. A nemesített vetőmag a kellő előfeltételek megléte esetén több és jobb terméssel fizet.

Istállóink, ólaink kellő nagyságára és megfelelő voltára fordítsunk ezután gondot, hogy azokba kiváló minőségű és gazdaságunkkal arányos mennyiségű állatot helyezhesünk el és tarthassunk úgy, hogy jó tulajdonságaikat ki is fejthessék. Itt megint nagyon fontos a megfelelő jó minőség a nagy teljesítőképesség. Általán véve a gyorsabban fejlődő, a húzkonyabb, a több tejet adó állatok tartása és továbbtenyésztése a jövedelmezőbb. Ezért ne kövessük azt a sok helyen szokásos eljárást, hogy azért adjuk el a tehent, hogy az árából *kivágjunk*, és kevesebb pénzért gyengébb minőségűt vegyünk. Kevesebb számu, de kifogástalan teljesítőképességű állat többet jövedelmez, mint a több, de silányabb minőségű.

Ha mindezeknek a feltételeknek lelkiismeretesen megfeleltünk, akkor lehet szó arról, hogy birtokot vásároljunk. A birtokvásárnak két célja lehet. Az egyik és ez a gyakoribb, hogy valamilyen művelési

águnkat akarjuk kiegészíteni és a másik az, amikor főkeelhelyezés céljából vásárolunk. Van aztán egy harmadik, szintén nem ritka eset, amikor birtokunkba ékelődő, vagy azzal szomszédos földrészlet megvételéről van szó. Ezeket a szempontokat mérlegelve adjuk meg a földnek az árát.

Felhívjuk figyelmeteket a gazdákat oly közelről érintő gazdatársadalmi és szövetkezeti mozgalmakba való bekapcsolódásra.

Az E. G. E.-be való belépéssel lehetőséget szereztek arra, hogy gazdasági ismereteiteket felujtsátok, szélesítsétek. Ezenkívül nemesített vetőmag, műtrágya stb. kedvezményes beszerezhetővé nyílik lehetőség, amely révén jelentékany anyagi előnyhöz fogtok jutni. Ebben a kötelekben a napi politika veszélyétől mentesen mivelhetitek magatokat tovább.

A szövetkezeti eszmét két okból ajánljuk különösen a figyelmetekbe. Csak szövetkezeti uton képzeljük megvalósíthatónak gyümölcsöseink védelmét a különböző növényi és állati kártevők ellen s csak szövetkezeti uton tartjuk lehetségesnek gyümölcsünk és egyéb tömegterményeink megfelelő ároni értékesítését, legyen ez nyersen való eladás, vagy feldolgozás utjáni értékesítés. Karoljatok fel minden ilyen megmozdulást és igyekezzetek a hiányzókat megszervezni, a közszolgálatába állítani.

Az iskolában nyert és azután még gyarapított ismereteiteket ne rejtsetek véka alá. Avval, amit tudtok ne büszkélkedjétek, de tudásokat bocsássátok szives szeretettel embertársaitok rendelkezésére, hisz a tudás, az ami annál nagyobbá, szélesebbkörűvé válik, minél többeket részeltetünk belőle.

Az elmondottak jegyében kívánunk minden tanítványunknak és gazdatársunknak eredményes munkálkodást, áldást és békességet a beállott új esztendőben.

Gazdatársi szeretettel az

Unitárius Téli Gazdasági Iskola Igazgatósága.

Pályázati hirdetés.

Az Unitárius Irodalmi Társaság Dr. Ferenczy Géza elnök úr adományából a következő pályázatokat hirdeti:

1. Irandó egy unitárius tárgyú és vonatkozású regény. Jutalma 4000 azaz Négyezer lej. Terjedelme 8—10 nyomtatott iv lehet. Határidő: 1938 szeptember hó 15.

2. Megirandó bármelyik unitárius egyházközség története. Terjedelme egy nyomtatott iv lehet. Jutalma 1000 azaz Egyezer lej. Beadási határidő: 1937 december hó 31.

3. Irandó egy unitárius vonatkozású és tárgyú elbeszélés. Jutalma 1000 azaz Egyezer lej. Terjedelme egy nyomtatott iv lehet. Beadási határidő: 1937 szeptember hó 15.

A pályamunkák idegen kézírással vagy gépírással és jelíges levéllel ellátva az Unitárius Irodalmi Társaság főtitkárához P. Szentmártoni Kálmán tanárhoz (Cluj, Colegiul Unitarian) adandók be.

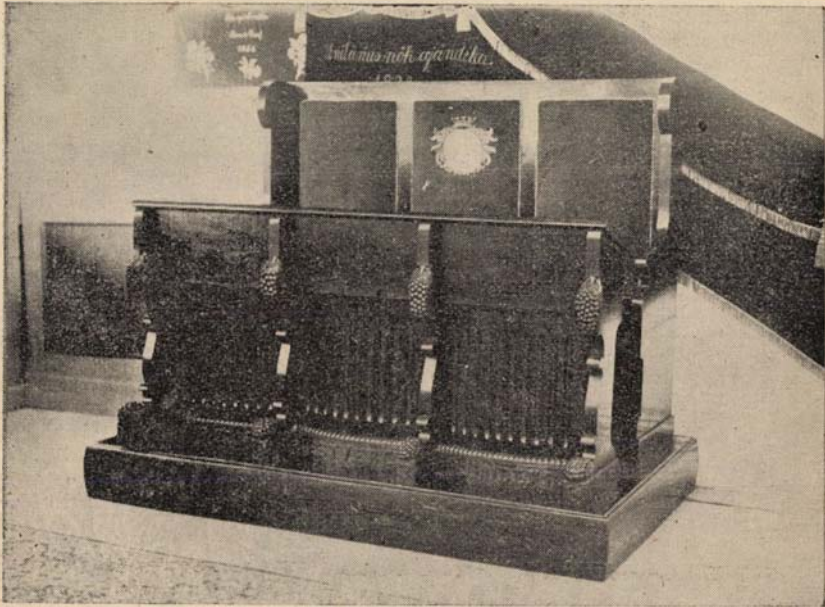
Cluj, 1937 január hó 18.

P. Szentmártoni Kálmán,
főtitkár.

Vári Albert,
elnök h.

Megmozdul a szív!

Az I. G. Ducai unitárius egyházközség „angyalfiája” a Derzsi testvérek ajándéka volt, kik édes apjuk: *Derzsi Gábor*, Derzsi Károly volt turdai tanár testvéröccsének emlékére a négy testvér Béla, László, Anna és Margit nevében fémfából készült papi széket ajándékoztak december hó 25-én. A pad Nagy Lajos tanár tervrajza után készült s az unitárius címet reá: Derzsi Béláné, Hermann Eliz, Derzsi Lászlóné Sófalvi Emma és Kovács Lajosné Derzsi Anna készítették.

Az I. G. Ducai unitárius egyházközség új templomi papi széke.
Derzsi Béla és László ajándéka.

A Derzsi fiuk minden évben elhozzák ajándékait, de ez a mostani meglepetésszerűen hatott. Értéke: 8000 lej. — Ugyancsak az ők adományuk a soghişoarai új templom urasztala is.

Istennek áldása legyen az adakozásra kész kegyes érzésű szíveken.

Egy unitárius tudós dicsősége.

Dr. Gelei József egyetemi tanár olyan eredeti és szellemes mikrotechnikai módszereket talált fel, hogy az egész világ átvette s nevét ma a mikrotechnika legnagyobb nevei között emlegetik. Dr. Gelei József Arcuşon született, központi főgimnáziumunknak volt jeles növendéke, később tanára, jelenleg szegedi egyetemi tanár. Már eddig óriási munkásságot fejtett ki és még sokat vár tőle a tudomány.

Kulturdelután a központban. A központi Dávid Ferenc Egylet a jelen évben januárius hó 8-án rendezte meg ez évi első kulturdelutánját az egylet fáradhatatlan elnöknője : Dr. Boros Györgyné püspökné ömeltősága vezetésével a püspöki házban nagy közönség jelenlétében. A magas színvonalon álló estélyen felolvasást tartott a vallás és erkölcs viszonyáról Dr. Abrudbányay Ede kamarai képviselő, mely nagy tanulmányra valló felolvasás mélyen rámutatott korunknak sok ferde irányzataira és éles kritikával mutatott rá a Jézus vallásának felsőbbrendűségére. A Lakatos vonósnegyes nagyszerű játéka (Lakatos, Dr. Ihász, Dr. Holló, Mestitz), G. Hihh Irén és Solymosán Magda művészi éneke, P. Szentmártoni Kálmánné művészi zongorajátéka még Clujon is nem mindennap található gyönyörűséget okozott a közönségnek. Hazarésziünk nagy költője: Reményik Sándor betegsége miatt a közönség nagy sajnálatára nem lehetett jelen a kulturdelutánon. Ezért a rendezőség az utolsó pillanatokban felkérte Ifj. Pap Domokos VIII. gimn. tanulót, hogy adjon elő Reményik költeményeket. A kiváló ifju derekasan meg is felelt a várakozásnak, mert több költeményt adott elő a kiváló költő termékeiből igazi előadó képességre mutató sikerrel.

Egy érdekes új könyv. Az Unitárius Sajtó és Iratterjesztő Bizottság kiadásában ismét egy újabb, érdekes könyv jelent meg: Dr. Simons Minot: *Egy modern Istenhit* címen, melyet angol eredetiből Simén Dániel lupeni lelkész fordított magyarra. Sajnos, terünk nem engedi, hogy részletesen ismertessük, de talán így még jobb, mert nem akarunk senkit sem felmenteni az elolvasás és tanulmányozás alól, mely rávezeti az embert a vallás igaz értelmére és jelentőségére. Kapható az Iratterjesztőnél Cluj, Coleg. Unitarian. Ára 50 lej.

Elszámolás az 1937 évi Naptárral. Arra kérjük lelkésztársainkat, hogy amennyiben valami jelenteni valójuk van a számukra eladás végett kiküldött naptárakra vonatkozóan, sziveskedjenek azt hozzánk legkésőbb februárius hó 5-ig beküldeni. Akitől választ nem kapunk, úgy tekintjük, hogy a naptárakat eladta s a korábban beküldött nyilatkozata alapján az eladott naptárak árát, darabonként 10 leit, a pénztár a fizetésből le fogja vonni. Akiknél a vasuti szállítás alkalmával költségek merültek fel, ha még nem tették meg, kérjük bejelenteni, hogy azt javukra írjuk s ne vonjuk le a fizetésükből. A megmaradt naptárakat egyelőre kérjük megőrizni. Ezekről sziveskedjenek legkésőbb február 5-ig minket értesíteni s azután azoknak a sorsáról intézkedünk. Minden pénz, ami az egyletet illeti, egyenesen Gálfi Lőrinc teol. tanár pénztárnok urhoz irányítandó. Lelkésztársainknak a naptárak eladása körül kifejtett buzgó tevékenységükért, önzetlen támogatásukért ezuttal hálás köszönetét fejezi ki a szerkesztőség.

A D. F. Ifj. Egylet febr. 14-ikét, mint ifjusági vasárnapnak megünneplését elrendelni kéri; a Püspök ur intézkedett és közelebbi körlevélben elrendeli.

Egyházi hivatalos iratok portómentessége. Az egyházi hivatalos levelek portómentességet élveznek. A bucurești-i postaigazgatóság közelebből szigorú rendeletet adott ki a portómentes levelekre vonatkozólag és súlyos megtorlást helyezett kilátásba azokkal szemben, akik hivatalos szám alatt hivatalos pecséttel ellátott levélben magánügyeket közölnek s ezzel visszaélnék a portómentesség kedvezményével. A Dávid Ferenc Egylet az egyház missziói szerve s mint ilyen élvezi a portómentesség kedvezményét. Azonban a megszólításnál és a levél záradékánál is meg kell őrizni a hivatalos jellegét s természetesen hivatalos számmal és bélyegzővel el kell legyen látva. A levelet román nyelven az egyház címén kell küldeni (Episcopia Unitariană); belül az átiratban pedig ez álljon: A Központi Dávid Ferenc Egyletnek. Megszólítás nem is szükséges s a levél csak az egyleti ügyekkel foglalkozhatik.

Szegédeszköz a falusi közművelődési munkához. Amikor még nem volt ostromállapot és székely népünk ifjúsága folytathatta minden akadály nélkül az egyleti életet, a lelkészek és tanítók igen gyakran nagy nehézségre akadtak a közművelődési és más estélyeken előadandó szórakoztató, vagy építő tárgyakra vonatkozólag, mert a lelkes ifjúság úgy neki lendült a munkának, hogy új, alkalmas előadandó mű néha nem is akadt. Hazarészünkben a Minerva kiadásában a Magyar Nép írói köre foglalkozott ilyen tárgyú művek kiadásával s ami szolgálatot tett népünknek a Magyar Nép írói köre, különösen pedig Gyallay Domokos, az megbecsülhetetlen. Most ujabbán a Dr. György Lajos és Márton Áron szerkesztésében megjelenő „Iskola” című népművelési folyóirat foglalkozik a népi művelődés kérdésével s ad igen hasznos utmutatásokat ebben az irányban. Különösen a Rass Károly munkájára hívjuk fel a figyelmet, aki a nagy magyar költők műveit dolgozta át szinadarabbá esti előadásokra. Az „Iskola” utóbbi számában Petőfi „Bolond Istók”-ját dolgozza fel igen szellemesen. Kiváló szolgálatot tesz a népművelés egészségügyi szempontjából a „Magyar Népegészségügyi Szemle” is.

A câmpia-turzi-i Unitárius Nőszövetség 1936 december hó 8-án a helybeli „Magyar Kaszinó” helyiségében egy műsoros vallásos összejevetelt tartott. Az összejevetel egyházi énekkel kezdődött, utána Lőrinczy Dénes turda-i lelkész mindenkit lekötő biblia-magyarazatot tartott, melyet Szvitának Róza kedves szavalata követett. Befejezésül a háziasszonyok teát szolgáltak fel. Ezen első vallásos összejevetel gyönyörű erkölcsi sikere mellett, az anyagi siker is szép volt. Sz. G.

Felhívás. Felkérem tanítótársaimat, hogy minden olyan bevételes összejevetelnél, vagy mulatság rendezésnél, melyek az ők közreműködésükkel és előkészítő részvételükkel történnek, a tiszta jövedelem legalább 10—15%-át igényeljék Egyesületünk alapja javára s azt juttassák is el annak gyarapítására.

Cluj, 1937. január 19. *Patakfalvi Zsigmond*, egyesületi elnök.

Cserkész hírek.

Az érdeklődők figyelmét felhívjuk arra, hogy tekintettel a „Kévekötés“ megjelenése körül felmerült nehézségekre, — „Cserkészrovatunkat“ ezután az „Unitárius Közlöny“ hasábjain fogjuk megjelentetni. Kérjük barátainkat és cserkészetiünk minden támogatóját, hogy kísérik figyelemmel cselekményeinket.

Fölkérjük cserkészcsapatunk „Nagy Tanács“-ának tagjait, hogy a tanácsstagságot elfogadó, pársoros nyilatkozatukat és az esedékes decemberi és januári (à 20 lei) pártoló-dijaikat sziveskedjenek csapatunk címére (Liceul Unitarian, Cluj) beküldeni.

Kérjük továbbá, hogy azok a tanácsstagjaink, akik az egyházi főpénztártól kapják fizetésüket, sziveskedjenek egy állandó jellegű meghatalmazást küldeni, melynek alapján minden hónapban a kérdéses összeget (20 leit) fölvehetjük. A fáradságért és támogatásért köszönetet mond és kíván mindenjót *a Parancsnokság.*

Pályázati hirdetés.

Az „Unitárius Tanítók Általános Egyesülete“ pályázatot hirdet a következő tétel kidolgozására:

„Felekezeti iskoláink népnevelési jelentősége faji, vallási és erkölcsi szempontból.“

Feltételek:

1. A pályázatban részt vehetnek az Egyesület tagjai.
2. Egy nyomtatott ivnyi terjedelmű, géppel, vagy idegen kézzel leiratott, jelíges munka 1937. május 15-ig az Egyesület elnökéhez küldendő be.

3. Pályadíj: 1000 (Egyezer) lei.

4. A díjnyertes munka az Egsylet tulajdona lesz.

Cluj, 1937. január 19.

Patakfalvi Zsigmond,
egyesületi elnök.

Patakfalvi Zsigmond cluji fiu elemi iskolai tanító által irt és pályadíjat nyert „A gyümölcsstermelés jelentősége és haszna népünk gazdasági életében“ második kiadását is siker koronázta. Az oradeai róm. kath. püspöki hivatal 2000 példányt rendelt meg és vett át szétosztás, terjesztés céljából. A gyümölcsstermelés fellendítése érdekében, hivatalos kisebbségi tényezőink, mind szélesebb körben karolják fel e hasznos kis füzetecskét, mely hivatva van népünket okos és célszerű útbaigazításokkal gazdaságilag jövedelmező forráshoz és megélhetéshez juttatni, valamint az oltványok és gyümölcsfák sok kárttevő ellenségeivel szemben, hatatos védekezési eljárását a már bevált tapasztalatok alapján közkinccsé tenni. Megrendelhető, amíg a kevés készlet tart, Patakfalvi Zsigmond fiu elemi iskolai tanító címén Cluj, Colegiul Unitarian. Ára 5 lej. —st —e.

Uj év a főt. Püspök urnál. Januárus hó 1-én a cluji unitáriusok istentisztelet után festületileg fölkeresték a főt. Püspök urat, hogy a rendes szokás szerint üdvözöljék. A nagy számban egybegyűlt unitáriusok nevében Vári Albert teológiai akadémiai dékán mondotta el szívből jövő jó kívánságait. A főt. Püspök ur hasonló szeretettel válaszolt. Kifejtette, hogy a világ s az élet bonyodalmas kérdésében csak a szeretet az, ami megoldja a kérdéseket s az csakugyan mindent megoldhat.

Brassai Sámuel-emlékünnepe. A folyó év februárus havában lesz száz éve annak, hogy Brassai Sámuel a cluji unitárius kollégiumhoz rendes tanárnak megválasztották. Ez alkalomból az Unitárius Irodalmi Társaság 1937 évi februárus hó 28-án, a kollégium disztermében nagyszabású emlékünnepejt rendez.

A cluji unitárius egyházközség 1937 januárus hó 17-én magas színvonalon álló templomi hangversenyt rendezett, amelyen ifj. Márkos Albert hegedű játékkal, Utó Mária tanárnő orgonakisérettel, Ditrói Puszkás Ili és Moldován Melinda énekkettőssel, Péterfy István tanár vezetése alatti kollégiumi dalárda és zenekar alkalmi darabok előadásával vett részt. A hangverseny kitünően sikerült, a fűtött templomban nagy közönség hallgatta végig a lelketemelő hangversenyt. Illesse dicséret Pálffy László egyházközségi gondnokot, aki fáradságot és időt nem kimélve Szent-Iványi Sándor teol. akad. tanárral karöltve, széles körökben gyűjtésük eredményével anyagiakban is jelentékenyen hozzájárultak a hangverseny sikeréhez.

Lelkészek áthelyezése. A főt. Püspök ur Fülöp Árpád azelőtt racosul de josi lelkészt kinevezte a hoghizi tekintélyes és jóhirű egyházközség lelkészévé, ahová egyhangu bizalommal megválasztották. Lelkész afia januárus hó 2-án érkezett uj állomáshelyére, ahol a hivesek bizalommal és meleg szeretettel fogadták s januárus hó 3-án tartott beköszöntője alkalmával bensőséges ünneplésben részesítettek. — Török Mihály bordosi lelkész afiát pedig a főt. Püspök ur kinevezte racosul de josi lelkészé. Utóbbi egyházközség lélekszámban bár nem nagy, de lelkes hivesből áll. A lelkészre itt is szép és nemes feladat vár. Kinevezett lelkészeknek szerencsés, sikeres munkát és meglegedést kívánunk az uj munkamezőn.

A Kévekötés ifjusági lap olvasóinak szives tudomására hozzuk, hogy a lap a kívánt miniszteri engedély hiányában nem je-

fenntartják meg. Az engedély megszerzésére minden követ megmozgatunk. S hisszük, hogy erőfeszítésünket siker koronázza. Addig is kedves olvasóinknak türelmét, pártfogó rokonszenvét kérjük. *Simén Dániel*, lelkész.

Vásárhelyi János református püspök beiktatója. A napilapokból bizonyára értesültek olvasóink, hogy a király öfelsége *Vásárhelyi János* egyhanguan megválasztott ref. püspököt megerősítette s tőle az esküt bevette. A püspök egyházi beiktatója januárius hó 31-én volt nagy ünnepek közepette, melyen egyházunk is a főt. Püspök ur vezetése mellett részt vett.

Értesítés. A Dávid Ferenc Egylet Clujon, a szokásos kulturdélután helyett februárius hó 7-én (vasárnap), délután 1/26 órakor a püspöki lakás összes termeiben *teadélután* rendez, melyre ez uton hívja meg az érdeklődő közönséget, Külön meghívót nem bocsát ki, a kulturdélutánra szóló meghívókat kéri úgy tekinteni, mint amelyek erre is meghívják a közönséget.

Az Unitárius Egyház című egyházi lap értesíti olvasóit, hogy megjelenésével azért késett, mert az engedélyt a hatóságnál igazolni kell. Az eljárás kedvező feltételek között folyamatban van s a lap közelebről megjelenhetik.

Uj naptár behozatalán dolgoznak. A Népszövetség már régóta azon fáradozik, hogy az egész világ számára egységes naptárt állapítson meg egységes elvek és szempontok szerint. Egy Cosvoorih nevű ur tervezete szerint az uj naptár behozatalával az év tizenhárom hónapról állana. A Népszövetség azonban megbízást adott még lord Desbaraignak is, aki azonban megmaradott a 12 hónapos beosztás mellett és uj évet, valamint az ünnepeket mind vasárnapra tette. A Népszövetség naptár-bizottsága a közeli hetekben ül össze és dönt a benyújtott rendszerek fölött. Valószínűnek tartják, hogy az utóbbi, 12 hónapos rendszer mellett fog dönteni. — Nagy örömmel üdvözlünk minden mozgalmat, amely az emberiség egyetemes céljait szolgálja. Szeretnők, ha a Népszövetség az egyetemes emberszeretet és béke áldott eszméjét valósíthatná meg! . . . Ugy látszik, hogy azt most nem tudja megvalósítani, hát legalább egyetemes naptáron fáradozik. Ez azonban oly kicsi ahhoz képest, amit mi emberszeretefnek, világbékefnek, Istenországának nevezünk! . . .

Kérés. Tisztelettel kérem azon urakat, akik a „János Zsigmond élet- és jellemrajza“ című munkám előfizetési díjával még hátralékosok, hogy sziveskedjenek a mű árát (120 lej) címemre elküldeni: P. Szentmártoni Kálmán Cluj, Liceul unitarian.

Balázs Zsigmond házassága. 1936 évi december hó 26-án, (karácsony másodnapján) tartotta esküvőjét *Balázs Zsigmond*, az I. G. Ducai főgimnáziumunk tanára és helyettes igazgatója *Demeter Abigéll*, Dr. Demeter Attila kir. törvényszéki elnök hájos, fiatal leányával I. G. Duca-n. Az ifju párnak szerencsét, boldogságot kívánunk.

Gyász hírek. *Cserei Gyula* nyug. áll. igazgató tanító életének 82-ik, boldog házasságának 60-ik évében rövid ideig tartó súlyos szenvedés után folyó év januárius hó 5-én elhunyt. Megboldogult

községe (Arcuş) fogy. szövetkezetének felügy.=biz. elnöke, a takarékpénztárnak pedig főkönyvelője volt. A megboldogultnak neje, gyermekei, unokái, testvérei és kiterjedt rokonság gyászolja. — *Kopp Elvira, Éva* cluji lakos — *Kopp József*, nyug. államvasuti főfelügyelő és neje Major Ilona leánya — folyó évi január hó 3-án déli 12 órakor „türelmesen viselt hosszas szenvedés után visszaadta lelkét Teremtőjének“. A megboldogult csaknem 13 éven keresztül, mint ágyban fekvő szenvedett s szenvedésével s halálával szülein kívül 3 testvérének — köztük Dr. Kopp Elemér vegyész mérnöknek — szerzett bánatot. Temetése januárius 5-én d. u. 4 órakor volt nagy részvétel mellett a köztemetői kápolnából. — *Özv. Kovács Jánosné, sz. Várady Rozália* életének 81-ik, özvegyiségének 24-ik évében, egy munkásságban és istenfélelemben eltöltött élet után, az örök hazába költözött. A megboldogult egy régi és erős unitárius családnak volt valóságos lelkületű és az Istenházát látogató tagja. Halálát két testvére: *Özv. Szilágyi Józsefné*, a cluji unitárius egyházközség hosszú ideig volt főegyházfiának özvegye és *Zagyva Istvánné*, buzgó és adakozó egyháztag gyászolja, mint közelebbi rokonok. Temetése folyó évi januárius hó 8-án volt Clujon, a Calea Regele Ferdinand gyászházából. Nyugodjanak csendesen!

Nyugtázás. Az egylet pénztárába december 20-tól január 21-ig *tagsági díjat fizettek*: Dr. Gálffy Zoltán Sângeorgiu de pădure 1933-ra, Útő Gábor Calnic, Bella Edéné Târgu-Mureş, Unitárius Egyházközség Şaros 1936-ra, Pásztorné Rostás Róza Turda, Papszt Gyula Cluj 1937-re, Gálffy Zsigmond Cluj 1934—1936-ra, Német István Cluj 1933—1934-re (100 lei), Gábor Mici Simeria 1934—1935-re (100 lei), Lőrinczy István I. G. Duca, Lengyel Ferencné Simeria, Ferenczi Mózes Hoghiz, *Özv. Wolf Józsefné Praid*, Dr. Rednik Tamásné, Weress László Cluj, *Özv. Szénássy Ferencné Dej*, László Zsigmond Cecheşti, Gombos Jenő Cluj, Boros Mózes Iobageni 1937-re, Barra Sándor Măreşti 1936-ra, Nagy Ferenc Cluj 1936—1938-ra, Bedő Imre Maiad 1935—1937-re, Csutak Józsefné Salulmic, Unitárius Egyházközség Goagiu 1935—1936-ra. — *Előfizetői díjban fizettek*: Dr. Tóth György Budapest (50 lei), Vári Dénes Firtănuş 1937-re, Iszlai Albert Galaţeni 1933—1935-re, Bényi Ida Diciosânmartin 1935—1937-re, Zsigmond Elemérné Praid (40 lei), Lurtz Rudolfné, Maksai Erzsébet Rupea 1937-re, Nagy Béla Târgu-Mureş 1934—1936-ra, Szántó Vilma London (40 lei) 1937-re, Izsáky Antalné Dej, Cseh Mózes Cuzdriora 1936-ra, Kádár József Zoltán, Szabó László Calnic, Unitárius Egyházközség Medişor-Mic, *Özv. Sigmund Tamásné*, Deák Piroska Chichiş 1937-re, Bálint Eszter Firtănuş 1936-ra. — *Alapítói díjban fizettek*: Útő Béla Racoşul de jos és Biró Izsák Galaţeni 100—100 leit.

Cluj, 1937. évi januárius hó 21-én. *Gálfi Lőrinc*, pénztárnok.

Az „Unitárius Közlöny“ megjelenik havonta.

Szerkesztő: Benczédi Pál.

Tipografia „PALLAS“ könyvnyomda Cluj, Str. Vlahuţa 3.